

Danmarksfjärden-Tromtö

Id.nr.	KA0007
Län	Blekinge
Naturtyp	Kust och skärgård
Värdetraktsbeskrivning upprättad	2020-xx-xx
Värdetraktsbeskrivning senast reviderad	Ingen revidering gjord

ALLMÄN INFORMATION

Värdetrakten Danmarksfjärden-Tromtö är belägen mellan Listerby skärgård och centrala Karlskrona i Karlskrona kommun. Området omfattar en areal på 2353 hektar, varav 1939 hektar täcks av vatten. Botten består av många olika substratklasser¹ (K1, K2, K3, K5 och K8) men utgörs till största delen av homogena mjukbottnar (K8; 70%). Botten består även av heterogena hårbottnar med block samt stora och små stenar (K2; 17%), hårbottnar dominerade av häll med inslag av block och stora stenar (K1; 8%), heterogena bottnar dominerade av sand med inslag av grovsand och grus (K3; 4%). Ytterst få inslag av homogena finsandbottnar (K5; 1%) förekommer. Värdetraktens största djup är 12,1 meter.

NATURVÄRDEN

Värdetrakten omfattar *stora vikar och sund (1160)* och *rev (1170)* vilka är hotade (sårbara) naturtyper enligt HELCOM. Området omfattar även naturtypen *små öar och skär (1620)* vilken har en otillfredsställande bevarandestatus inom Natura 2000

De varierande bottenstrukturer skapar viktiga livsmiljöer för en mångfald djur- och växtarter. De största naturvärdena återfinns i de grunda vikar som är skyddade från våg- och vindexponering. Här utgörs miljön av mjukbottnar med täta variationsrika kärlväxtsamhällen som domineras av ålgräs. Även axslinga, hornsärv och borstnate är vanligt förekommande. Tillgången på fisk är stor. Områdets växtsamhälle utgör tredimensionella strukturer som fungerar som viktiga lek- och rekryteringsmiljöer för många fiskarter, såsom gädda, abborre, mört och sill. Dessutom omfattar värdetrakten en del områden med högt bevarandevärde för både vandrings- och havslekande sik. Vandringssikens yngel ansamlas i närheten av mynningarna vid Nättrabyån och Silletorpsån, samt en liten bäck väster om Silletorpsån. Den havslekande siken nyttjar Tromtesundavikens långgrunda, sandiga- och grusiga bottnar som lekområde.

Höga naturvärden finns även i områdets revmiljöer i anslutning till skär och små öar. Här domineras växtsamhället av blåstång och fjäderslick. Områdets bottenstrukturer och växtsamhällen fungerar även som ett komplext habitat för många vattenlevande organismer, såsom blötdjur, kräftdjur och ringmaskar.

¹ [Ytsubstratklassning av maringeologisk information - PDF Free Download \(docplayer.se\)](#)

Värdetrakten har ett rikt fågelliv. I havsvikarna rastar och övervintrar stora flockar med sjöfågel, främst brunand (EN), vigg och salskrake. Värdetraktens miljöer bedöms utgöra internationellt viktiga övervintringslokaler för just vigg och salskrake. Värdetraktens yttre skärgård utgörs av ett antal exponerade skär och små öar vilka utgör viktiga häckningsplatser för flera arter av tärnor, vitkindad gås och andra sjöfåglar samt uppehållsplatser för sälar. Hanöbukten utgör dessutom ett av de viktigaste områden för tumlare i Östersjön, vars population bedöms som akut hotad enligt den nationella rödlistan och HELCOM.

LANDSKAPSSAMMANHANG

Marina skyddade områden är inte i sig tillräckliga för att bevara den biologiska mångfalden och viktiga ekosystemtjänster i våra hav. De skyddade områdena utgör särskilt viktiga livsmiljöer och spridningskärnor för växt- och djurarter, men de ekologiska förutsättningarna i omgivande landskap har stor betydelse för konnektiviteten och påverkar därmed nätverket av marina skyddade områden och dess långsiktiga funktion för den biologiska mångfalden och ekosystemtjänster.

Konnektivitet handlar om organismernas förmåga till spridning. Eftersom spridningsavståndet varierar mycket mellan olika arter och ofta även mellan olika livsstadier av en art måste man betrakta konnektiviteten på många olika skalor, mellan områden och inom områden. Marina däggdjur och fåglar har i allmänhet så stor spridningsförmåga att populationerna kan upprätthålla kontakten mellan olika områden inom samma havsbassäng. Emellertid finns det funktionella spridningsbarriärer mellan populationer av knubbsäl och tumlare i olika delar av Sveriges havsområde, vilket påverkar behovet av att skydda populationerna och deras viktigaste uppehållsområden.

Värdetrakten Danmarksfjärden-Tromtö utgör en del av en kontinuerlig kuststräcka med likartad miljö vilket talar för god konnektivitet för kustlevande organismer. Ändå kan konnektiviteten mellan havet och värdetrakten vara begränsad eftersom värdetrakten är belägen inomskärs och är relativt avskuren från direktkontakt med havet. Värdetrakten Danmarksfjärden-Tromtö överlappar kustvattenförekomsterna Västra fjärden och Danmarksfjärden. Det finns artificiella spridningsbarriärer inom Danmarksfjärden som påverkar konnektiviteten. Statusen, med avseende på konnektivitet, är bedömd till måttlig då det i 23% av ytvattenförekomstens grunda vattenområde (0–15 meter) förekommer bristande konnektivitet. Statusen är bedömd till hög i Västra fjärden då det inte förekommer en betydande bristande konnektivitet i ytvattenförekomstens grunda vattenområde. Statusklassningen baseras på en modellering av fysisk påverkan i svenska kustvatten. Påverkansfaktorer som ingår i modellen är bland annat pirar, vågbrytare, utfyllnader och erosionsrisk (KustHYMO förvaltningscykel 3, 2017–2021).

Det förekommer många varierande övergångsmiljöer mellan land och kustvatten som bidrar till positiva synergieffekter. Tillexempel mynnar två vattendrag med särskilt höga naturvärden (Nättrabyån och Siljetorpsån), direkt ut i denna marina värdetrakt. Mynningsområden är viktiga biotoper med högt bevarandevärde då miljöerna är viktiga som lek- och uppväxtområden för många fiskarter samt häcknings- och födosöksområde för sjöfågel.

I anslutning till de marina miljöerna finns sju olika våtmarksområden (Strandområde vid Almö, Tromtösundaviken, Skavkulla och St. Bokåkra, kärrmark vid Lövenäs samt strandängar vid Nättrabyåns mynning och Ramsö) och ungefär en tredjedel av värdetraktens areal är utpekad RAMSAR-område. Kustnära våtmarker är viktiga för bland annat vattenrening,

vattenreglering, klimatreglering och biologisk mångfald. Den vattenreglerande funktionen leder till minskad risk för översvämningar samt resiliens mot torka. Våtmarker utgör spridningskorridorer för många växt- och djurarter och sammanfaller ofta med områden i havet som är särskilt lämpade för fiskrekrytering.

Intill värdetrakten finns även stora ytor av välhävdade strandnära betesmarker och strandängar som omfattar många känsliga och ovanliga växter. Dessa miljöer gynnar en mängd olika insektsarter och utgör därmed viktiga häcknings- och rastplatser för sjöfågel. Dessa övergångsmiljöer fyller även en rad funktioner såsom vattenrening och vattenreglering, vilket ger skydd mot översvämning. Dessutom kan våröversvämmade stränder fungera som viktiga lekområden för fisk, såsom gädda och braxen.

Intill värdetrakten, på Tromtö, Ivö, Haglö, Dragsö och Skärva, finns kustnära skogliga värdekärnor som domineras av ädellövskog. Områdets bok- och ekskogar har väldigt höga naturvärden ur ett internationellt perspektiv. Övergången mellan skog och vatten är viktig för transport av näringsämnen från odlad mark. Dessutom transporteras organiskt material och insekter mellan dessa naturvärden vilken kan vara en potentiell födokälla för många fiskarter. Den biologiska mångfalden är ofta stor i denna övergångszon.

NUVARANDE ANVÄNDNING

883 hektar (38%) är befintliga naturreservat (Almö, Tromtö, Rollsö och Skärva)

476 hektar (20%) är strandskydd.

2,58 hektar (<1%) är fågelskyddsområde (Lst).

En stor del av värdetrakten är utpekade Natura 2000-områden. 972 hektar (38%) omfattas av habitatdirektivet SCI. 691 (30%) hektar omfattas av fågeldirektivet SPA. De två direktiven överlappar varandra delvis.

3 hektar (<1%) är utpekade djur- och växtskyddsområden.

731 (31%) hektar är fredningsområden (Hjorthammarsviken, Nättrabyån, Silletorpsån, Tromtösundaviken samt Rosenholmsviken och Lindesnäsviken).

773 hektar (33%) är utpekade Ramsar-område (Blekinge Skärgård, K1).

2003 hektar (86%) är inom riksintresse för naturvård (Listerby skärgård-Tromtö, NK16 och Skärva-Danmarksfjärden, NK18).

1228 hektar (53%) är utpekade som riksintresse för Försvarsmakten (Hanö/Torhamn, TM0306). Området används som sjöövningssområde.

EKOSYSTEMTJÄNSTER

Ekosystemtjänster kan definieras som direkta och indirekta naturvärden som bidrar till människors välbefinnande. Denna marina värdetrakt tillhandahåller en mängd olika direkta ekosystemtjänster som bland annat:

Försörjande ekosystemtjänster

- Livsmedel (fisk och alger)
- Habitat för marina organismer
- Häckningsplats, övervintringslokal samt rast- och födosöksområde för fågel

Kulturella ekosystemtjänster

- Naturupplevelser
- Dykning/snorkling/kanot/kajak/segling/båt/övriga vattensporter
- Fiske
- Turism

Reglerande ekosystemtjänster

- Klimatreglering genom lagring av kol och näring i undervattensvegetation och bottenorganismer
- Klimatreglering genom vattenrening och vattenreglering i våtmarker, strandängar och strandnära betesmarker
- Vattenrening genom undervattensvegetation
- Stabilisering av sedimentbotten och minskad erosion genom undervattensvegetation

Övriga ekosystemtjänster

- Kosmetika, hälsoprodukter och naturmediciner (alger)

UTMANINGAR

Kustområden har generellt höga naturvärden men sammanfaller ofta med områden som berörs av mänskliga verksamheter. Nedan följer verksamheter/påverkansfaktorer och storskaliga miljöproblem som kan ha negativ påverkan på värdetraktens naturvärden och ekosystemtjänster:

Fysisk exploatering/omstrukturering

- Konstruktioner i vatten (t.ex. broar, vägbankar, bryggor, hamnar, pirar, utfyllnader, vågbrytare)
- Strandfodring och erosionsskydd
- Dumpning av muddermassor

Energiproduktion och materialutvinning

- Etablering av vindkraft, konstruktion och uppförande
- Produktion av vindenergi, driftsfas
- Utvinning av sand och sten

Transport och sjöfart (inklusive kablar)

- Sjötrafik
- Kablar och rörledningar
- Muddringar och breddningar (sprängning, grävning) för sjöfartsleder

Mänskliga aktiviteter (rekreation, militära övningar m.m.)

- Friluftsbåtar och båtliv, friluftsliv
- Muddring och dumpning för fritidsbåtar
- Forskning och undersökningar
- Militär verksamhet

Jakt och fiske

- Pelagiskt fiske (kommersiellt)
- Bottentrålning (kommersiellt)
- Bottensatta fiskeredskap (not, nät, långlina, burar) (kommersiellt)
- Fritidsfiske (sportfiske och husbehovsfiske)
- Spökgarn
- Fågeljakt

Utsläpp av näringsämnen och föroreningar

- Industriellt utsläpp (inkl. kylvatten)
- Läckage från förorenad mark och sediment (ex fiberbankar)
- Utsläpp från hushåll och kommunala reningsverk
- Utsläpp från jordbruk (näringsämnen och pesticider)
- Utsläpp från skogsbruk (näringsämnen och pesticider)
- Utsläpp från vattenbruk (näringsämnen och pesticider)
- Marint skräp

Utsläpp av klimatpåverkande gaser

- Uppvärmning
- Förhöjd medelhavsnivå
- Förlängda torrperioder
- Försurning

Främmande arter

- Predation
- Konkurrens

FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER

Kustnära vatten utgör värdefulla miljöer som är särskilt produktiva och därmed har vi ett stort ansvar att bevara dessa. Statliga och kommunala åtaganden genom olika typer av områdesskydd behöver kombineras med en långsiktigt hållbar fysisk planering som tar hänsyn till naturvärden och vikten av en grön infrastruktur i landskapet. Naturvärdena i värdetrakten kan bevaras eller förbättras genom att åtgärder vidtas, som bland annat:

- Undvika/anpassa exploatering i vegetationsrika miljöer som kan vara lämpliga lek- och rekryteringsområden för fisk.
- Ställa krav på ekologisk kompensation vid exploatering för att styra verksamheter och minimera påverkan.
- Minska påverkan av båtliv genom hastighetsbegränsningar och rekommenderade ankringsplatser.
- Minska påverkan av buller genom försiktighetsåtgärder och begränsad användning av sonar, pålning, sprängning och andra verksamheter som alstrar starka ljud.
- Riktad rådgivning till närliggande lantbrukare med avseende på värdetraktens naturvärden samt hur de kan bibehållas eller förstärkas.
- Dialog med boende i anslutning till värdetrakten om vikten av att inte släppa ut näringsämnen via enskilda avlopp eller jordbruksmark.
- Särskilt hänsynstagande under lekperioder för fisk och häckningsperioder för fågel. Hänsynstagande för säl, tumlare samt rastande och övervintrande fågel.

- Restaureringsåtgärder, såsom utplantering av undervattensvegetation, strand- och bottenstädning från marint skräp och spökgarn.
- Generella åtgärder för miljögifter och övergödning i Östersjön, såsom minska jordbrukets utsläpp av näringsämnen, begränsa farliga ämnen, införa avancerad rening på de största avloppsreningsverken inom Sveriges avrinningsområde till Östersjön och främja hållbart fiske (försiktighetsprincipen).

HÄNSYNSTAGANDE VID PRÖVNING OCH PLANERING

Det är viktigt att hänsyn till värdetraktens kännetecken och karaktär gällande arter, miljöer och landskap iakttas vid planering och rådgivning. Att områden med samma karaktär ligger tillräckligt nära varandra ger bättre förutsättningar för att de arter som förekommer i marina värdekärnor ska överleva.

REFERENSER, ATT LÄSA MER

[Kartläggning av fysisk påverkan av vattenmiljön - Havsmiljö och vattenmiljö - Miljöpåverkan - Havs- och vattenmyndigheten \(havochvatten.se\)](#)

[2017:23 Kartläggning av Blekingekustens ekosystemtjänster | Länsstyrelsen Blekinge \(lansstyrelsen.se\)](#)

[Mosaic - ett verktyg till stöd för förvaltning av naturvärden i marina områden. - Vägledningar - Vägledning, föreskrifter och lagar - Havs- och vattenmyndigheten \(havochvatten.se\)](#)

[Ytsubstratklassning av maringeologisk information - PDF Free Download \(docplayer.se\)](#)

KARTA

